

החלצו מאיתכם.

(1) ספר במדבר פרק לא.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) נָקֵם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחֲרֵי תֹאסֹף אֶל עַמִּיךָ:

(ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הִתְלַצּוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לְצָבָא וַיְהִי עַל מִדְיָן לָתֵת נִקְמַת יְהוָה בְּמִדְיָן וַיִּמָּסְרוּ מֵאִלֵּפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמָּטָה שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא:

(6) מדרש רבה במדבר פרשה כב פסקה ב

קם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך רבי יהודה אומר אילו היה רוצה משה לחיות כמה שנים היה חי שאמר לו הקב"ה נקם ואחר תאסף תלה הכתוב מיתתו במדין אלא להודיעך שבחו של משה אמר בשביל שאחיה יעכב נקמת ישראל מיד (במדבר לא) וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים. אמרו רבותינו כתיב ביהושע (יהושע א) כאשר הייתי עם משה אהיה עמך והיה צריך יהושע לחיות ק"ך שנה כמשה רבינו ולמה נתקצרו שנותיו י' שנים בשעה שאמר הקב"ה למשה נקם בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך ואע"פ שנתבשר בשורות מות לא איחר הדבר אלא נזדרז וישלח אותם משה אבל יהושע כיון שבא להלחם עם ל"א מלכים אמר אם אני הורגם מיד מיד אני מת כשם שעשה משה רבינו מה עשה התחיל מעכב במלחמתם שנא' (שם יא) ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה אמר לו הקב"ה וכך עשית הריני מקצר שנותיך י' שנים אמר שלמה (משלי יט) רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום:

ספר קול מבשר.

החלצו מאתכם אנשים לצבא ויצבאו על מדין וגו' לתת נקמת ה' במדין. יש לפרש בזה בדרך רמז על דרך ששמעתי ממחזוני הרב הוותיק המנוח מוהר"נ הראדענקיר ז"ל על פסוק (שמות ל"ד, ג') ואיש לא יעלה עמך בכל ההר ההוא היינו כשאדם רוצה לעבוד ה' באמת ובתמימות אזי צריך לחשוב ולדמות בעצמו כאלו הוא בעצמו יחידי בעולם ולא יהיה לו שום פניה משום אדם ועל פי זה אמרתי (ויקרא ט"ז, י"ז) וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש והבן, וזהו גם כן הפירוש במקום שאין אנשים השתדל להיות איש היינו שתשתדל להיות תמיד כמו במקום שאין אנשים, וזה יש לומר שמרומו גם כן בפסוק כאן החלצו לשון הסרה היינו שתסירו מאתכם אנשים.

(28) שפת אמת ספר במדבר - פרשת מטות - שנת [תר"נ]:

במדרש אילו רצה מרע"ה לחיות כמה שנים הי' חי שכ' נקום כו' אחר תאסף אלא להגיד שבחו של משה רבינו ע"ה שאמר בשביל שאחי יתעכב נקמת ישראל כו'. וצריך ביאור למה לי' האי טעמא והלא מצווה ועומד הוא. נקום. אבל הענין הוא כי הרוצין לנקום וללחום מלחמת מצוה צריך להיות בלי שום נגיעה אפילו משהו. וכשיש להם משהו נגיעה אינם יכולין לעמוד במלחמה. כי ארדוף אויבי ואשיגם הוא מעלה העליונה מכל המעלות. וחלילה להסתפק שהי' מרע"ה מתעכב בשביל שיחי'. רק הכוונה שאם לא הי' גובר בו נקמת בני' יותר מכל חיי נפשו. הי' ממילא בו קצת נגיעה. ואז לא היה עולה יפה בידו הנקמה. וכזה נפרש ג"כ מ"ש במד' ביהושע דכ' ימים רבים עשה כו' מלחמה ע"י שרצה להאריך ימים ולכן נחסר לו י' שנים ע"ש. והוא פלא לומר כן על יהושע. ותו קשה דהא כתיב ימים רבים עשה א"כ לא הלך בטל ממלחמה ומה שייך בזמן המלחמה להאריך ולקצר. אבל הענין יתבאר כנ"ל ע"י שהי' בו קצת נגיעה שעלה במחשבה שימי חייו תלוין בזה. שוב לא הי' יכול להלחם בנקל והי' לו מלחמה בעצמו ימים רבים של צער. ולכן מסיים המד' רבות מחשבות בלב איש. לומר שלא הי' כאן שום חטא רק איזהו הרהור וזה ההרהור הי' עיכוב שלא הי' [יכול] להלחם ברגע אחת. והשי"ת הוא בוחן לבות וכליות כדאיתא במדרשים. שאפילו המחשבות שהאדם בעצמו אינו מרגיש בהם גלוין הם לפניו ית"ש. וזהו הי' שבחו של מרע"ה שלא הי' מרגיש שום נגיעה כלל. וכ"כ המפרשים פי' הפסוק החלצו מאתכם. שאנשי המלחמה צריכין לחלוץ כל נגיעות עצמותן למס"נ למלחמות ה' וכ' וימסרו מאלפי ישראל כו'. פרש"י כיון ששמעו במיתתו של משה כו'. שהם הי' להם נגיעה בזה. אבל משה רבינו ע"ה באמרו החלצו מאתכם. ביטל מהם כל הנגיעות ונמסרו בע"כ ונמשכו אחר דרכו של משה רבינו ע"ה: